nam xº plurium ss de generatione constituto fine cessat omnis operatio propter illum. Rñ neg. conseq. quia non solum actus qui ordinantur ad assequtionem finis, sunt propter finem, sed etiam actus qui fiunt propter bonitatem finis, ex qua sequitur gaudium et fruitio de fine assequto: unde comparato fine cessat omnis operatio ordinata ad illum assequendum, non vero omnis operatio propter illius bonitatem.

Satisfit aliis requisitis.

64 Quaeritur 2º, an actus externi imperati a voluntate propter finem sint proprie effectus finis? Rñ affirmative contra aliquos. Probatur, quia deambulatio non suscipitur propter sanitatem, sed quia fiunt propter aliud ab illo dependent a causa finali, ergo sunt proprie effectus finis.

65 Cum hoc tamen stat quod tales actus non sint effectus physici, sed morales. Ita Schola [?] cum aliis. Probatur, quod non sint effectus physici, tum quia voluntas in illos non influit physice, voluntas enim non influit physice in actus aliarum potentiarum; tum quia potest continuari eadem numero actio variato fine in specie, eadem enim deambulatio facta propter sanitatem potest continuari propter alium finem, nempe propter in eiusdem amicum; et idem est de poenitentia facta ob humanam gloriam, quae potest continuari propter amorem Dei eadem numero actione.

66 Quod tales actus externi sint effectus morales finis. Probatur, quia sunt imperati a voluntate propter finem ad illum finem; sed imperium ponit aliquid morale in actu imperato, imperium enim est moraliter et extrinsece in re imperata, sicut impositio in ramo, valor in moneta, potestas a rege data in iudice etc. Ita contra alios duo cum Pater Soarius Lusitanus citato.

potestas in rege data in iudice etc. ita illa cons. d. cum S. Bernard. Philosopho.

67 Neque dices quod imperium voluntatis sit virtus quaedam finis, media qua ipse finis causat actum externum imperatum immediate virtute. Respondeo enim talem imperium licet sit virtus finis, non causare physice actum imperatum cum in illum physice non influat, sed solum morale.

68 Instabis: alio medium dependet a fine mediante intentione ipsius finis, ergo tunc a effectis physicis, ergo sic dicta. Respondeo negando maiorem, quamvis enim alio medium supponat intentionem finis, tamen immediate fit propter bonitatem finis, tanquam propter rationem motivam; actus vero externus non fit, sed imperatur propter bonitatem finis, siquidem actus externus non fit immediate a fine, sed ab imperio mediante quo finis ad illum movet.

69 Quaeritur 3.o quae sit causalitas horum effectuum moralium. Respondeo esse actionem physicam qua fit actus imperatus, prout mediate dependet a fine. Probatur, quia causalitas est fieri effectus, sed hoc fieri in actibus externis nihil aliud est quam actio qua ipse actus imperatus fit prout mediate dependet a fine. Ergo etc.

70 Dices 1.o: actio qua fit actus imperatus est physica ex natura, ergo non potest esse causalitas moralis. Respondeo negando consequentiam, quia licet actio ista in se sit physica, tamen prout subest imperio voluntatis in ordine ad finem est quid morale; sicut res subiectus imperiis ad signandum in se est entitas physica et prout subest actui voluntatis imperantis est quid morale.

71 Dices 2.o: omnis causalitas debet esse immediate dependens a sua causa, sed actio producta actus externi imperati pendet a fine mediante imperio voluntatis, ergo non est causalitas moralis finis. Respondeo distinguendo minorem: pendet mediante imperio a fine ut imperante, concedo minorem; a fine in ratione finis, nego minorem; movet enim dependet immediate a fine qua talis; ad quod sufficit quod inter illa actionem et finem non mediet alius finis, licet mediet imperium.

72 Instabis: causalitas est actualis dependentia a sua causa;

sed aio producta aliq extrii non depet essentr a fine, siquidem
variato fine pot perseverare; de ambulao enim incepta
propter sanitem pot continuari propter relaxem, qd signo non
e causalitas finis vii aliqs externi. Pz neg mi, q cessante primo
fine deambulois, et alio adveniente, variatr aio moralis, lt
eadem aio physica permaneret. et hoc sat, qa 1a aio moralis poterit
ee bona, si fiat ob finem bonum, et 2a poterit ee mala
si fiat propter finem malum: deinde 1a sumpsit egredi
ab uno fine et alia ab alio, qd arguit diversitem actium
moralium.

§ 8 Q 14

Vtrum nrô effus possit dependere a duplici fine totali?

73 Finis, l est intrinsecus l extrinsecus effui: finis intrinsecus
e ille a quo effus intrinsece et essentr depet tam qm a roe
formali motiva propter quam, et sic se habet motiva vii
actum volitis, ut motivum misericordiae vii aliqs miseri-
a. finis extrinsecus e ille a quo effus non depet intrinsece
et essentr tam qm a roe formali motiva, sed solm extrinsece
et moralr, quatenus sit voltas actum effectum liberé imperat
et ordinat ad hunc l illum finem; et sic se habent aliqs alia-
rum potentiarum imperati a volte, ut deambulao, qua
nrô ad sanitem, nrô ad relaxem a volte ordinatr. His
positis sit

74 1a cclo. idem effus pot natr pendere a du-
plici fine totali extrinseco, dummodo nullus ex illis finibus
sit simplr ultus. ita cois doctrina. Pbr, qd saepe experimur
nos conficere idem iter propter duo negotia, quorum
unum quodlibet sufficiens erat ad tale iter capescendum.
et uno cessante adhuc iter facimus propter aliud.
Et hujus ulta roe e, qa effus finis extrinseci non depet ab
illo physice, sed solum moralr et extrinsece, quatenus per impe-
rium voltis ad illum ordinatr creatr; non implicat vero
quod voltas idem opus externum ordinet ad plures
fines totales.

75 Arg. 1º proq. uoq. et aliq. idem nō me-
dium nō pōt ee eligi propter duos finis totalis exp-
los: q° nul iū effius poterit pendere ā duplici fine tota-
li expeso. R. disq. aiq. si aeiō sit unita, ī unus tan-
tum aiq. ualteq. eligens, ido aiq. si sit duplex, neq aiq.
dispq. ē, q quilibet aeiō dicit ordem essatem ad finem,
propter quem amatur medium; et ideo nequeō ē ut una
aeiō exercita propter recreaōem et sanitatem, respiciat essate
illos duos finis; ac proinde nec diniq. poterit perma-
nere pereunte aliquo: qdo uō aeiō ē duplex quilibet
aiq. pōt manere sine alio, lisū nō dicat insperam depiam
ab illo: unde lisū aiq. actiq. nullam alt habiat depiā
insperām ā dupli fine expeso, manere pōt sine quolibet.

76 Sus: uterque finis recreaō sit et sanis, am-
atur idem hōi, q finis ē unus tantum.
R. esse unum tantum finem — lui — nō uō unum tantum
finem — qui — de quo loqr in presenti. immo aliquando
inibendi pōt duplex finis — lui — ut contingit qdo medi-
cus domo egreditr ut recreetur, et sit ut egrotum uis-
itet.

77 Arg. 2º. idem hō nō pōt, sit moueri loca-
liter ad duos loos, q neq ad duos finis totalis expesos.
R. neg. loaē, dissā rāō ē, q si moueretur sit ad duos
loos, esset sit in duobus locis natr quod repugnat. eco
autem qd intendat sit duos finis expesos, nulla seqr repug-
nia: nam ls sequatr suspsuisas, hae nō repugnat in
lonjs liberis interalesq, qualis ī ualteq.

78 Inst: quādo duplex efficiens totale concur-
rit natr ad unum effum producendum,
quodlibet attemperat suum concursum, ita ut maniat
perfiiate in āu 2º. q° iā dicend de dupli fine expeso
concurrente ad eundem effum. R. neg. loaē, q pereunte
uno fine expeso pōt perseuerare idem aiq. ualtiq, nō pōt
uō perseuerare eadē aō pereunte uno ex illis duobus

efficientis, qd est signum utramque esse causam, id est causam principalem in actu; et utrumque finem esse finem, id est causam totalem in actu voluntatis.

79 Et huius alia ratio est, quia duo ignes concurrentes ad unum calorem producendum ideo alterutrum suum concursum non deterrunt, superfluitas duarum causarum quae totae sit tantum ordine et non potest admitti superfluitas in ordine ad voluntatem non repugnat, ex 3° dicta. Et sicut causalitas duarum causarum finalium sit una cum qua actio physica, per quam sit actus imperatus, ut deambulatio, non est tamen una moralis sed duplex, prout egreditur a duplici fine et ab utroque dirigitur in complexum voluntatis eligentis actum imperatum ad utrumque finem.

Quid dicendum de duplici fine totali inspecto?

80 2° dico: idem effectus nec divinitus potest dependere a duplici fine totali inspecto. Ita communiter cum ... contra ... Martin, et alii quos citat et sequitur ... tract. disp. 2 n° 706. Probatur quia ut aliquis effectus sit essentialiter dependens a duplici fine totali inspecto, debet posse permanere quocumque ex illis finibus sublato. Sed hoc est impossibile, impossibile enim quod voluntas quae sit efficitur per motivum justitiae et omnia potest permanere sublato aliquo ex illis motivis, sicut gratis, ut patet ab ... ergo idem effectus nec divinitus potest dependere a duplici fine totali inspecto.

81 Dices 1°: duo motiva altera, scilicet, altera opposita ... sit immediata, sicut causa totalis, et tamen possunt concurrere ad unum eundem actum; ergo non datur repugnantia in eo quod actus effectus dependeat a duobus motivis totalibus. Respondeo distinguendo maiorem: motiva scilicet et opposita ... sit immediata sicut causa totalis in actu 1°, concedo maiorem; in actu 2°, nego maiorem: quia in actu 1° quod sicut ex illis motivis dictis potest se solo producere actum dictum, non ideo in actu 2°, nam ex eo ipso quod sit concurrant ad unum eundem actum, sicut causae partiales illius, quarum neutrum se solo potest producere et conservare

illum a[..]m. et idem dicend[um] de mutuo scii et fidei justa et mia, et de duobus finibus totalibus injectis qdo concurrunt ad unum qu[an]um a[..]m.

82 Dicas 2°. id no effectus pot duobus pendere à duplici efficiente totali q[uonia]m etiam à duplici fine totali injecto. R. neg. conseq. q[uia] depia effectus ab efficiente n[on] est essentialis cum sit coia, ac proinde pot tolli permanente eodem nu[mer]o effectu: depia vero effectus à suo fine injecto est essentialis, ac proinde n[on] pot tolli permanente eod[em] no effectu; alioqui effectus permutaret fines sua esse.

Sectio 2a

De rebus q[uae] possunt habere ra[tio]nem finis.

83 Bonum coiter dividitur in honestum, jucundum et utile: Honestum est illud qd honestatem habet, i[d est] qd absque ullo ordine ad delectationem est per se decens et conveniens naturae r[ati]o[n]ali: jucundum, seu delectabile, est illud qd delectationem gignit: Utile qd utilitatem praestat, i[d est] qd non per se ipsum nec Vli convenit, sed roe alterius boni qd ipso utiliter mediante obtineri pot.

84 Non est dubium bonum honestum et jucundum seu delectabile posse finalizare cum per se appetantur et illorum gratia reliquaque quam multa fiant. Neg. dictum bonum jucundum ordinari ad honestum à natura roali; qd autem ad aliud ordinatur non habet ra[tio]nem finis, sed medii. R. cum naturam ut ordinare bonum [...] jucundum ad honestum qdo operatur ut ca. moralis et cum deliberatione morali: non vero qdo operatur ut ca. physica, et spectata sola delectatione physica. judicium

85 Adde tamen bonum honestum et jucundum qd habet ra[tio]nem finis, seu qd constituit causam finalem in actu 2°. ad finalizandum non est necessarium existere et extare, saepe enim amatur bonum qd neque existit nec extare est ut patet in aegroto incurabili qui amat sanitatem neque qua existit neque extitit, illamque intendit: bonum vero qd finalizat, est illud qd ce[..]s proponit voluntati ut sic movet voluntatem et propter se intendatur.

86 Neg. Dist. 2º: qd agens intendat comparare an aliud extra finis, qd finis constituit in rōe causæ p̄ ee extra actus t futura. Ad dist. Cons. constituit in rōne causæ p̄ ee extra actus t fura ad honestam, cōdo rōem: p̄ ee extra actus t fura nata, neg. rōem: finis enim in cāsalitas ad movendum a sanitate natr extante t extura.

87 Inst. 1ª: Finis debet ee realiter bonus et conveniens agenti; sed res n̄ extans t n̄ extura non est realr bona agenti; ergo etc. Respondetur distinguendo māi: finis debet ee realr bonus t physice, t intentionale, cōdo māi, sēr physice, neg. māi: satis enim est qd finis proponatur ut bonus et conveniens operanti, ut possit movere ad illum, et dummodo bis finis huiusmodi sit extans immo sit impossibilis dummodo proponatur ut possibilis.

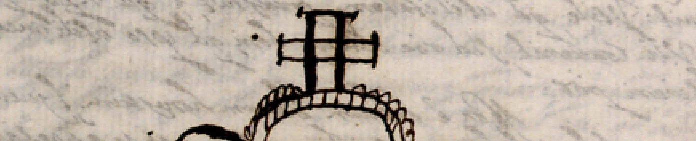

88 Uti finis est ratio, q° debet constitui p bonitem
realem sine re esse rati et non p solam bonitem apparentem.
R. licet consens q debet constitui p bonitem realem in rati
ostentem t extensuram in fine, nec tamen p bonitem
realem intenti apparentem in fine, et ibi ha re non sit, ubi
tamen bonus q° finis, ut notat P. Soar. L. ser. est ratio,
et aliquando contingit ubi non est: sic verum aurum movet
voluntatem ad illud apetendum in auri alio, ubi re vera non est
verum aurum.

89 Nisi velis cum aliis bonitem realem, non sumi
hic pro bonitate physica, cum etiam imperfectia q nullam
habent bonitem physicam, finalizare possint ut infra inq
dicenda, supposita q° hic bonus rati pro bonitate q ratio
movet voluntatem ad aliquid operandum, proinde qui ex
hanc sententiam ca. finalis sit dicitur ratio in ais 2,
quatenus rati movetur volunt propter finem, ad quam
voluntatem sufficit bonus apparens ut experientia constat.

90 Respondes: ais voluntas sumit bonitem
veram e fine, q° non sufficit bonus apparens in fine;
atque etiam aiunt illius diceret quis ab doctis sit apparen-
ter verus. R. nec tamen ad cuius probationem sufficiens
sit de ais indiffinis dati doctrina ras, q° et voluntas e pos-
talis prionesq. fertur in doctum pro ut proponitur
ab illu potentias proponi ut bonum quod re ipsa
tale non est, verum ita fertur velle in doctum prout
est a pe rei affirmando t negando, atque nulla dare-
tur a pe rei certitudo in cognitio, ideo quia si doctum
non est a pe rei sicut dicit medium, hoc nauio erit
falsum.

91 Per hoc etiam non nego posse aliquando indi-
cium esse verum, qui doctum a pe rei tale sit, quo sit
reflentendo, sed doctum de illo apparet esse solum
apparens et non dari a pe rei, sic medium affirmans
ens non doctrinae sit eadem, est verum, et in mille aliis
exemplis.

J. M. J.

Q. bonum utile qua utile possit finalizare?

92 Affirmative cum M. Joan. Nag. et aliis contra apud Joan. 1 tract. 2o no 722. Obiicitur: bonum utile qua utile non amari propter se, sed propter aliud ad quod obtinendum est utile, at qui finis debet amari propter se, ergo bonum utile qua utile non potest habere rationem finis, sed medii. Cum hoc tamen stat quod resultibus possit aliunde habere aliquam delectabilitatem propter quam possit amari ut finis, et sub hac ratione finalizare: sic omnes supernaturales fidei, spei et charitatis, quae utiles ad vitam aeternam consequendam sunt media et quae honesti ut finis possunt quin utilis sic amari propter se et finalizare.

93 Dices 1o cum Conr. et aliis: medium qua tale est obiectum voluntatis, ergo habet bonitatem et amabilitatem distinctam a bonitate finis, sic quam potest finalizare. Respondeo distinguendo antecedens: est obiectum voluntatis, quoad electionem, concedo antecedens; quoad intentionem, nego antecedens. Solus autem finis est obiectum voluntatis quoad actus inferiores; medium vero quoad actus electivos. Hinc dicit quod voluntas saepe ex duobus mediis eligit unum prae alio. Respondeo: omnis ratio est quia unum aliquo valuerit magis bonitate finis, quia est utilius ad finem consequendum, et ideo magis amabile propter finem, non ratione quod habeat voluntatem inveniendam vel omnium distinctam a fine propter quam ametur qua medium.

94 Dices 2o: unum medium saepe amari propter aliud. Scholasticus enim amat sanitatem ad studium et studium ad honores, ergo medium appetitur propter se. Respondeo negando antecedens: omnia enim media amantur propter finem; sed unum medium sit proximum et aliud remotum ac proinde unum subordinatum alteri, ideo quod in executione unum

finis alius qd n̄ tollit quominus ii videa oia amen-
tur propter finem.

95 Dices 3°. ita se finis in practicis, ut me-
dium in speculativis; sed medium contemptum in
praemissis n̄ ē adaequata ratio assentiendi cl'oni cum
istis etiā assentiatur cl'oni propter se ipsum; ergo etiā
finis n̄ ē adaequata ratio amandi medium, sed etiā
medium amatur propter se ipsum. R. disjunctive ita
se hẽt finis in practicis ut medium in speculativis,
quoad aliqua, et cõ [illegible] quoad oia negatur

96 Ita se hẽt quoad aliqua, qa sicut media
eliguntur propter finem, ita cl'o infertur
propter medium, n̄ ita se hẽt quoad oia, qa quaelibet
vis optima movere pōt illum ad assensum cum ratio tñ
in illo, qi in medio contento in praemissis optimis
dicitur n̄is utraq' movere pōt illum ad assensum, at
vo n̄ quaelibet bonitas optima pōt simplr movere
voluntatem ad finis, sed illa tantum in qua voluntas pōt
sistere, qualis ē bonitas ornata et intenda n̄ vo utilis,
q' sol ē bona quatenus in illa expsē relucet bonitas
finis, ac proinde n̄ amatur propter se, sed propter
finem.

97 Inst. Sequitur ex hoc qd elo mediorum
sit ejusdem speciei cum ante finis, siqd hent idem
motivum: Atqui quod oes electiones conducentes ad
eundem finem sint ejusd speciei ob eandem rationem hoc
autem dici n̄ pōt, cum actus fidei spei et charitatis
q sunt electiones conducentes ad eundem finem, viz ad vitam
aeternam sint diversae speciei. R. neg 2am sequelam,
qa elo mediorum et intentio finis habeant idem
motivum, tñ elo dicit essentialr ab intentione, et n̄ eadem
tia: deinde elo ē propter bonitatem expectam, intentio
vo propter bonitatem ipsam finis, qd arguit diver-
sitatem speciem. Ad 2am sequelam R. actus fidei,
spei et charitatis sunt ee diversae speciei ob diversa mo-
tiva partialia in qua tendunt, et aliunde qualibet

actionis ad beatudinem possunt dici eius spei obmotiuum generale, quod respiciunt.

Dices, bonus utilis sit in se ipsa medio qua tali? Re. affre. cum P. Soarez s.° silado. Pbr. q.° utilitas medii consistit in causa ipsius medii cum suo fine, sed haec causa e in se ipsa medio. ut pt in Reubarbaro habente uirtutem insitam in se indistam ad purgandam choleram et sic in igne ex sua insita ria explodente bombardam et sic de aliis q.° .... q.° utilitas e in se ipsa medio qua tali. Confirm. q. unum medium ex sua essentia non e utilius et efficatius alio q.° etc.

99 Gudo q.° dicitur bonitatem esse in medio eo modo quo experientia e in imagine, i. in se, id est de bonitate iucunda et onesta, q. bonitas sit expresse in medio sicut experientia in imagine et nullo modo in se. unde cum nos loquendi asserimus medium sibi habere bonitatem expressam, intelligere de bonitate onesta et iucunda, non uero de bonitate utili.

§ 2.us

An malum qua malum possit finalizare actus prosecutionis.

100 duplicitur potest uoluntas trahi ad suum obiectum 1.° illud prosequendo et amando 2.° ab illo fugiendo. 1.° modo tenditur in obiectum per inclinationem sub qua comprehenduntur amor gaudium desiderium etc qui sunt actus prosecutionis. 2.° modo tendit in obiectum per inclinationem, sub qua comprehenduntur odium tristitia, timor etc. q. sunt actus auersionis et fugae. Actus notatis ad quaestionem.

101 Re. neg. cum M. Soar. uasq. Ouiedu et cum apud P. Soarez n.° 742. Pbr. q. illius non est alentiis falso qua falso, q.° neg. uoluntas uelle malum qua malum, sicut enim uerum e obiectum intellectus quoad actus assensus, ita bonum e obiectum uoluntatis quoad actus prosecutionis. Pbr. 2.°, q. si uoluntas posset uelle malum

qua malum natu ad illud inclinaret, sed hoc repugnat fieri voluntati quae est quaerere conveniens, et fugere disconveniens; ergo etc. Est hinc.

102 Conf. ex praxia tradita resolutio quod nemo amat et prosequitur quatenus tale malum nisi quod illud indicat sibi commodum iucundum, vel delectabile. Unde et aliqui homines sibi optent mortem aut infernum non id desiderant ut sibi malum, sed sub aliqua specie boni, scilicet ut liberentur ab aerumnis, doloribus et calamitatibus quas patiuntur quatenus reputant sibi magis commodum quam ipsam vitam, sic quod eorum malum inquantum illud reputant sibi commodum et ideo damnati odium habent Deo quod illud sibi ipsis malum apprehendunt, ob supplicia quae illis infert ac proinde ut a tali malo liberentur optant Deum non esse.

103 Opp. 2º pro quibusdam Aristoteles, S. Thomas et alii. Dicit Philosophus quando quis ex duobus malis eligit minus vult malum qua malum, quod in infinitis obiectis habet speciem boni; ergo etc. R. negando: quod minus malum non eligitur qua malum, sed ut removeatur maius malum, removere autem maius malum est aliquid boni.

104 Opp. 3º voluntas humana est essentialiter libera, ergo ad exercendam suam libertatem potest velle malum qua malum et nolle bonum qua bonum. R. neg. conseq. libertas enim supponit obiectum proportionatum circa quod versetur. Malum vero qua malum non est obiectum voluntatis, nec bonum qua bonum quoad nolitionem.

105 Inst. ex hoc sequitur non dari in nostra voluntate meritum et demeritum. Probatur quod in tantum datur meritum in quantum voluntas libere fugit a malo et amplectitur bonum; demeritum vero e contra tantum datur in quantum voluntas amplectitur malum et fugit a bono; ergo si voluntas non potest amplecti malum et fugere a bono, non dabitur meritum nec demeritum.

206 R. negando sequelam: ad cuius probationem dico ad meritum non requiri quod voluntas libere fugiat a malo qua malo, et amplectatur bonum qua bonum: utrumque enim facit naturaliter et non libere, sed sufficere quod voluntas eligat potius bonum honestum quam utile et delectabile: et sic ad demeritum non requiritur quod homo amplectatur malum qua malum, sed sufficit quod amplectatur malum sub ratione alicuius boni apparentis. Unde malitia peccati consistit in eo quod homo peccans advertendo obiectum esse malum, libere in illo amet bonum utile et delectabile.

207 Ex dictis infertur voluntatem non posse etiam odio habere bonum qua bonum: quia bonum qua tale non habet per quod deterreat voluntatem: deinde idem est dicere in eo quod amet malum qua malum, quam in eo quod fugiat bonum qua bonum: tandem quia intellectus non magis potest dissentire vero qua vero quam assentiri falso qua falso, ergo idem dicendum de actu voluntatis circa bonum et malum.

§ 3us

An malum qua malum possit finalizare actus fugae?

208 R. affirmative cum Cardinali Lugo de poenitentia disp. 3a no. 10. Probatur de anima disp. 3a sect. 4a. Probatur: quia malum non est minus efficax ut se moveat voluntatem ad sui fugam quam bonum ad sui prosecutionem; ergo sicut bonum finalizat actus prosecutionis, ita malum actus fugae. Confirmatur 1o: quia bonum non potest movere voluntatem ad fugam, sicut malum non potest movere voluntatem ad prosecutionem; alias actus prosecutionis et fugae versarentur extra suum obiectum, ut supra dictum numero 201.

209 Confirmatur 2o: quia sicut dantur actus amoris prosecu-

coy, p quos nil odio hebr fratr ita dant aiy meras fu-
ga, p quos nil fratr amat, sed s[ol]t fugit aliquod
malum; sicut eni bonum se s[ol]o fratr e sufficiens ad
attrahendam ud[lun]tem, ita malum se s[ol]o e fratr su-
fficiens ad illam deterrendam. Et eni nullum reponetur
bonum oppositum malo, adhuc ud[lun]tas ab ipso malo fu-
geret.

110 Per hoc tn n nego fugam mali ee natr et
aequalentr prosequutioem boni et e contra prosequutioem
boni ee natr et aequalentr fugam mali, cum eni bonum
et ~~bonum~~ Malum, sint contra opposita, accessus ad unum
e natr recessus ab alio: s[ol]t qd dico meram fugam ma-
li n ee formalem prosequutioem boni, nec e contra; proinde
qui prosam fugam n attingere fratr bonum, et lr
n finalisari a bono sed a malo.

111 Confir[matur] tandem nra resolutio, q[ui]a finem qua finem
actus tali aiy diss[...] ita et rao motiua diss[...]
sit finis proseq[uen]da inse actus a tali fo fugit, q[uo]d et in
malum q[ui]a malum finalisabit aiy fuga via ud[lun]tas,
ita ut tale malum sit rao motiua propter quam ud[lun]-
tas ab ipso malo fugit: qd peculiare visitr qdo ud[lun]-
tas fugit a malo in abstro et sine via ad aliquam
persam, tc eni fuga s[ol]t het pro obto malum in
se, et n persam et bonum oppositum ipsi malo.

112 Dices 1o prat M Joan sal. Praepo-
it et alii cum B Joan Lbrasilij 2 ne
135 diss[...] actus n e propter finem, sed a fo: q[uo]d lz fuga
ud[lun]tas n erit propter malum, sed a malo. N neg aiy:
si eni diss[...] actus n e propter finem erit propter unum,
et contra id erit motiuum diss[...] adqui diss[...] amoris
et odii: ac proinde amor et odium n hebunt diu[er]sa
motiua, qd nemo dicet.

113 Dices 2o. finis e ille cuius gratia aliquid
fit, sed ud[lun]tas n fugit a malo gratia sui
amore boni cum tris; q[uo]d aiy fuga finalisantr a bono,

et 2° de malo. Resp. illam partem – Cuius gratia – non esse idem adquem – Cuius amore – sed id valere ad quem Cuius Causa seu ratione motiva aliquid fit – et ideo Causa mali, seu propter illud id propter rationem motivam potest quis fungere ad aliquo dolore.

224 Instat. finis debet esse bonus id propter illum aliquid fiat. sed propter malum quod fugitur nihil fit immo aliquid relinqui et fugitur, ut patet in eo qui propter dolorem capitis quem aversatus fugit a minio cibo. ergo etc. Resp. neque minorem nam ad vitandum malum morbi propter quam malum non est potest eligi id medium utile scilicet vena, sumptio pharmaci et cetera.

225 Deinde quoad actus internos et elicitos voluntatis potest malum quo habere rationem Causae finalis, siquidem tam primus actus fuga qui est velleitas intentio quam ceteri actus, qui solent portuum aliorum, Causantur proprie a malo ut a Causa finali; dependent enim proprie ab illo in genere Causae finalis, non aliter quam prior intentio et electio dependent ab bono, quod est illorum finis, neque est inconveniens quod bonum Causetur finaliter propter malum ut malum; amatur enim propter malum vitandum et odio habitum, non ideo propter malum amatum et assequendum.

226 Instatis, quod non solum bonum sed etiam malum potest esse obiectum motivum voluntatis quoad actus prosecutionis, quos supra negavimus. Resp. neque illud; nos enim supra negavimus malum ut amatum posse esse motivum ad actus prosecutionis non eius ut odio habitum, quod id sic potest esse obiectum finale motivum boni producentis ad ipsum malum vitandum.

227 Dices 3°: finis debet esse terminus ad quem accedamus, sed non accedimus ad malum ut ad terminum, ergo etc. Resp. neque maiorem, quia solum est ita de fine in ordine ad actus prosecutionis de ratione ergo finis solum est quod sit motivum propter quod aliquid fiat et ita se habet malum, propter quod multa fiunt, quis enim

neget hoc multa facere ad vitandu malum vitae
aeternae.

118 Ex his motus localis habet pro termino ad quem
et n(on) term(inum) a quo recedit, id accidit, q(uia) cum versa
tur inter duos term(inos) positivos, ab uno recessus est ac
cessus ad aliud. cuius no(n) volitionis n(on) versatur motio inter
duos terminos, quorum unu(s) alteru(m) respiciat. si eni(m) daretur malum in
posito foret bonum, ad hunc volitio fugiens a malo tenden
deret quae illius fugam.

119 Dices 4º. qua volitio odit tenebras, et qua fruitur
amat lucem, q(uia) qua fugit a malo, et fruitur
propter bonum oppositum. R. 1º neg(ando) aius x(?) 2º dicta, potest
eni(m) volitio in tenebris frui displicere, qui plura lucem
frui amet lucem. R. 2º cum P. dix. neg. conseq. q(uia) tene
brae n(on) concipiuntur nisi in ordine ad lucem, sicut qualibet
alia negatio in ordine ad suum oppositum, et consequenter te
nebrae n(on) odio haberi nisi quatenus lux amatur. a(d)ico ma
lum positivum cum sit per se displicentia p(otes)t per se et
sine ordine ad aliud odio haberi a volitione et finalizare eius
fugam.

120 Advertant hic contra R.R. volitionem in ordine
ad malum proprie dicendam volitatam, q(uia) eius ma
li p(otes)t elicit eius fugam, q(uia) fruitur e(t) volitionem, q(uo)d n(on) tollit
quaminus volitio sit aequale tam vela qui nolle cum sit
p(ote)ntia liba libertate contrarietatis, et ideo p(otes)t elicere odium
et amorem q(uia) sic contraria.

§ 4 (?)

Utrum obiectum indifferens et impossibile possit finalizare?

121 Dico 1º. obiectum indifferens qua indifferens, n(on) p(otes)t
finalizare eius volitionem, hoc est n(on) p(otes)t esse obiectum prosecutionis
aut fuga eius volitionis. ita Com(muni)s doctrina. Prob. q(uia) obiectum indi
fferens est illud q(uo)d proponitur ut nec ut bonum neque
ut malum, sed ut sic neq(ue) p(otes)t finalizare eius prosecu
tionem, q(uia) habent pro obiecto bonum, neq(ue) eius fugam, q(uia) habent pro

obto malo, q° indifiis qua indiferens n° pōt finalisare. Confir. q.a illus n° pōt asentiri aut dysentiri obto qd neq verum neq falsum apparet q q° sic voltas ya.

122 Dicys 2°. volitas pro sua libertate relicto maiori bono pōt eligere minus bonum, q. ebi tendere in obtum indiferens. Pr. neg. loan. q.a minus bonum absē ē intra obtum volitas et ideo ab illa apsibile, cum absē sit bonum; n° sic indiferens qd absē neq ē bonum neque malum, et ideo n° pōt voltas in illud ferri obtensem pro sua libertate, atr faceret extra suum obtum. quod si obtum indifiis intenderet a volte propter exercitium libertatis, rōem induit aliquam rōem boni ac proinde rem tunc n° amaret qua indifins sed qua bonum.

123 Ipse illus pōt tendere per aprehensionem in obtum qd neq aperiat verum neq falsum q. ebi volitas poterit ferri in obtum, qd neq aparat bonum neq malum. Pr. neg. loan. q. obtum qd aprehenditur ē ti vis cognoscibile, et neq ut verum neq ut falsum ac proinde intra obtum illius. at sic obtum indiferens n° ē dignum odio aut amore. proinde quia manet extra spheram voltis q. sōt intendit in obtum bonum t malum q. ais prosequutionis t fuga. Ex dicta pōt obtum indifins si proponatur ut bonum t malum pōe finalisare.

124 Dico 2°. obtum impossibile cognitum ut absē impossibile n° pōt finalisare seu causare finaliter actum efficacem. Est cōis apud P. Joan. 1. tract. 2° nō 78. Pbr. tum q.a impossibile qua tale n° proponitur ut bonum t conveniens; tum q.a volitas efficax alicuius fine ē illa qua quis destrahitur ad ponenda media proportionata ut consequatur talem finem; sed simpliciter qd volitas determinetur ad ponenda media in ordine ad sequendum finem cognitum ut impo-